

ใบความรู้ที่ 1.2 เรื่อง การจำแนกประเภทของผัก	
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพืชผัก	จำนวน 4 ชั่วโมง
รายวิชา ง20209 การปลูกพืชสวนครัว	จำนวน 1.0 นก. เวลาเรียน 2 ชม./สัปดาห์
กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

การจำแนกประเภทของผัก

การจำแนกประเภทของผัก ออกเป็นประเภทต่าง ๆ นั้น มีเกณฑ์อยู่หลายอย่าง ที่สามารถใช้ในการจำแนก ประเภทของผักได้ แต่ที่นิยมกันหลักๆแล้ว ใช้เกณฑ์จำแนกตามลักษณะทางพฤกษศาสตร์ จำแนกส่วนที่ใช้ในการบริโภค และจำแนกตามฤดูปลูกที่เหมาะสม รายละเอียดของ เกณฑ์การจำแนกดังกล่าว

1. การจำแนกผักตามลักษณะทางพฤกษศาสตร์

การจำแนกประเภทนี้ เป็นที่นิยมใช้ในแวดวงการศึกษา การวิจัยต่างๆ และค่อนข้างจะเป็นเกณฑ์การจำแนกที่เป็นสากล โดยอาศัยความเกี่ยวข้องใกล้เคียงกันของผัก มีการเจริญเติบโต ในสภาพภูมิประเทศ และภูมิอากาศคล้าย คลึงกัน นอกจากนี้ผักประเภทเดียวกัน มักมีระบบการเจริญเติบโต ทางราก ลำต้น และใบ ระบบการสืบพันธุ์ ได้แก่ ดอก ผล และเมล็ด ที่คล้ายคลึงกัน และส่วนมาก นิยมจำแนกผัก ตามลักษณะทางพฤกษศาสตร์นี้ ถึงแค่ระดับตระกูล (Family) ยกตัวอย่าง เช่น

-ตระกูลกะหล่ำ ได้แก่ กะหล่ำดาว กะหล่ำดอก กะหล่ำปลี กวางตุ้ง คะน้า ผักกาดขาวปลี ผักกาดเขียวปลี ผักกาดหัว บรอกคอลลี

-ตระกูลแตง ได้แก่ แตงกวา แตงเทศ แตงโม ตำลึง บวบเหลี่ยม บวบหอม น้ำเต้า ฟักทอง มะระ

-ตระกูลถั่ว ได้แก่ กระถิน แค ชะอม ถั่วแขก ถั่วฝักยาว ถั่วลันเตา มันแกว โสน

-ตระกูลพริก-มะเขือ ได้แก่ พริก พริกยักษ์ พริกหวาน มะเขือ มะเขือเทศ มะแว้ง

-ตระกูลหอม-กระเทียม ได้แก่ กระเทียม หอมแดง หอมแบ่ง หอมหัวใหญ่

-ตระกูล อื่นๆ ได้แก่ ข้าวโพดหวาน คื่นฉ่าย เครื่องเทศ ผักกาดหอม ผักชี ผักบั้งจีน สมุนไพร

2. การจำแนกผักตามส่วนที่ใช้บริโภค

ส่วนของผักที่ใช้บริโภค ได้แก่ ใบ ลำต้น ราก ดอก ผล และเมล็ด การผลิตผัก เพื่อต้องการ ส่วนของใบ และลำต้น จึงจำเป็นต้องเพิ่ม ปริมาณปุ๋ยที่ธาตุไนโตรเจน ส่วนการผลิตผัก เพื่อบริโภคส่วนของดอก ผล เมล็ด และระบบราก ที่แข็งแรงต้องเพิ่มปริมาณ ปุ๋ยที่ให้ธาตุฟอสฟอรัส ส่วนความแข็งแรง และรสชาติหวานของผล ได้รับจากปุ๋ยที่ให้ธาตุ โปแตสเซียม เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ การปลูกผัก ที่ต้องการส่วนต่างๆ ในการบริโภค ยังเกี่ยวกับ การเขตกรรม เช่น ผักที่บริโภคส่วนของระบบราก จะไม่เพาะกล้าเพื่อทำการย้ายปลูก ส่วนที่ใช้บริโภคของผักจำแนกได้ ดังนี้

ราก

- รากแก้ว ได้แก่ แครอท เทอร์นิพ ผักกาดหัว
- รากแขนง ได้แก่ มันเทศ

ลำต้น

- ลำต้นเหนือดิน ได้แก่ กะหล่ำปม หน่อไม้ฝรั่ง
- ลำต้นใต้ดิน ได้แก่ ขิง ข่า เผือก มันฝรั่ง มันมือเสือ หน่อไม้

ใบ

- ตระกูลหอม ได้แก่ กระเทียม กระเทียมต้น หอมแดง หอมแบ่ง หอมหัวใหญ่
- กลุ่มใบกว้าง ได้แก่ กะหล่ำปลี คื่นช่าย ปวยเล้ง ผักกาดขาวปลี ผักกาดหอม

ดอก

- ตา ดอกอ่อน ได้แก่ กะหล่ำดอก บรอกโคลี
- ดอกแก่ ได้แก่ แคน โสน

ผล

- ผลอ่อน ได้แก่ กระเจี๊ยบเขียว ข้าวโพดฝักอ่อน แตงกวา ถั่วฝักยาว ถั่วลันเตา บวบเหลี่ยม มะเขือ มะระ
- ผลแก่ ได้แก่ ตระกูลแตง เช่น แตงเทศ แตงโม ฟักทอง ตระมะเขือ ได้แก่ พริก มะเขือเทศ

3. จำแนกตามฤดูปลูกที่เหมาะสม

การใช้เกณฑ์ฤดูปลูกที่เหมาะสมในการจำแนกผักนั้น จะขึ้นอยู่กับฤดูกาล อันมีผลเกี่ยวเนื่องจากลักษณะทางสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศของพื้นที่นั้นๆ สำหรับประเทศไทยนั้น อยู่ในเขตร้อนชื้นตลอดปี มี 3 ฤดู ได้แก่

- 1) ฤดูฝน เดือน มิถุนายน-กันยายน
- 2) ฤดูหนาว เดือน ตุลาคม-มกราคม
- 3) ฤดูร้อน เดือน กุมภาพันธ์-พฤษภาคม

โดยทั่วไปพืชผัก สามารถปลูกได้ตลอดปี แต่ในปัจจุบัน มีการปรับปรุงพันธุ์ผัก ให้สามารถปลูกในแต่ละฤดู ได้อย่างเหมาะสม สามารถจำแนกผักที่เจริญเติบโต ได้อย่างปกติในสภาพอุณหภูมิ ต่างๆ ดังนี้

1) ผักฤดูหนาว สามารถเจริญเติบโต ได้ดีระหว่างอุณหภูมิ 18-28 องศาเซลเซียส ผักกลุ่มนี้สามารถเจริญเติบโต และให้ผลผลิตสูง ในฤดูหนาว หากต้องการปลูกในฤดูร้อน และฝนควร ควรเลือกปลูกพันธุ์ที่ทนร้อน และฝน หรือพันธุ์เบา สามารถเจริญเติบโต และให้ผลผลิตสูงเช่นกัน หากเลือกใช้พันธุ์ที่ไม่

เหมาะสม อาจทำให้ผลผลิตต่ำ หรือเสียหาย ได้แก่ กระหล่ำดอก กระหล่ำปลี กระเทียม แครอท บรอกคอลลี ผักกาดเขียวปลี ผักกาดหัว ผักกาดหอม มันฝรั่ง และหอมหัวใหญ่

2) **ผักฤดูร้อน** สามารถเจริญเติบโต ได้ดีในสภาพอุณหภูมิระหว่าง 25-35 องศาเซลเซียส การปลูกในประเทศไทย สามารถเจริญเติบโต ให้ผลผลิตสูงตลอดปี ได้แก่ กระเจี๊ยบเขียว ข้าวโพดหวาน ผักตระกูลแดงทุกชนิด ผักตระกูลมะเขือทั้งหมด ยกเว้น พริกยักษ์ พริกหวาน สำหรับผักตระกูลถั่ว ยกเว้น ถั่วลันเตา

3) **ผักฤดูฝน** สามารถเจริญเติบโต ได้ดีในสภาพอุณหภูมิระหว่าง 25-35 องศาเซลเซียส และทนฝน ได้แก่ ผักตระกูลแดงทั้งหมด ยกเว้น แดงเทศ ผักตระกูลมะเขือ และถั่วฝักยาว ผักกลุ่มนี้เจริญเติบโตได้ดีในทุกฤดู

.....